

2. möjligheterna att medge rätt för två förvärvsarbetande makar att begära särtaxering vid inkomstbeskattningen.

Stockholm den 15 januari 1963

Bertil Ohlin

O. Malmberg

Gustaf Kollberg

Manne Ståhl

Bertil v. Friesen

Henning Gustafsson

Brita Elmén

i Skellefteå

Nr 17

Av herr **Börjesson** i Falköping m. fl. om straff för underlåtenhet att bistå den som befinner sig i fara.

(Lika lydande med motion nr 16 i Första kammaren)

Enligt svensk rättsuppfattning bör det vara en självklar moralisk plikt för envar att efter förmåga bistå annan som är i nöd.

Någon häremot svarande generell juridisk plikt existerar emellertid ej i svensk rätt. För att sådan skyldighet — att bistå annan i nödsituation — skall anses föreligga, krävs sålunda att man kan påvisa en särskild rättsplikt att vara verksam för att avvärja hotande skada. Sådan rättsplikt stadgas exempelvis för den som upptäcker eller får vetskap om brand eller brandfara, för fartygsbefälhavare gentemot den som är i sjönöd och för vägtrafikanter, som haft del i uppkomsten av trafikolycka.

Utöver sådana direkta specialstadganden i lagen möter man i den juridiska doktrinen (t. ex. Agge och Karlgren) vissa typfall, som också godtages i praxis, där underlåtenhet att ingripa anses i princip grunda straffrättsligt eller skadeståndsrättsligt ansvar. Sålunda torde en person, som framkallat en för annan farlig situation, i regel vara skyldig att söka undanröja faran. En plikt att bistå eller skydda annan anses också kunna inträda, om en avtalsliknande situation föreligger eller kan konstrueras. Det kan dock knappast vara möjligt att på dylika grunder utan klart stöd av lag i en nödsituation ålägga den, som ej har någon del i händelsen, att lämna sitt bistånd.

Här föreligger alltså en bristande överensstämmelse mellan den allmänna

rättsuppfattningen och lagens bestämmelser — mellan moralisk och juridisk plikt för den enskilde. Rättsligt ansvar kan t. ex. icke — hur moraliskt förkastligt handlingssättet än må vara — utkrävas av den som underlåter att rädda annan från att drunkna, även om det kunnat ske utan fara eller uppföring för honom själv, eller för den som vägrar att ställa sin bil till förfogande för transport av livsfarligt skadad. Inte ens i det fall att någon vägrar att i nödsituation ställa sin telefon till förfogande för tillkallande av polis eller läkare. Dessa förhållanden är uppenbart stötande för det allmänna rättsmedvetandet.

Straffrättskommittén övervägde vid utarbetande av brottsbalksförslaget att i kapitlet om "dråp och misshandel" ("brott mot liv och hälsa" enligt det nu av riksdagen antagna förslaget) i viss överensstämmelse med dansk, finsk och norsk lagstiftning intaga en allmän bestämmelse om straff för underlåtenhet att bistå den som befinner sig i fara (SOU 1953: 14, sid. 143).

Kommittén stannade emellertid för att inte föreslå någon sådan bestämmelse. Ej minst med hänsyn till bilismens snabba utveckling och den ständigt ökande frekvensen av trafikolyckor kan det numera allvarligt ifrågasättas om straffrättskommitténs underlåtenhet att föreslå en särskild rättsregel av här angivet slag var välbetänkt. Man möter även i andra sammanhang i det dagliga livet situationer, där frånvaron av en sådan rättsregel, som kunde ge juridiskt stöd åt den moraliskt självklara plikten att bistå annan i nöd, är att beklaga.

Med stöd av det anförda anhålles,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag till en allmän bestämmelse, i brottsbalkens kapitel om brott mot liv och hälsa, om skyldighet att bistå annan i nödsituation i enlighet med vad i motionen har anförts.

Stockholm den 15 januari 1963

Bengt Börjesson
i Falköping

Emil Elmwall

Lennart Mattsson

John Eriksson
i Bäckmora

Harry Wahrendorff
